

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فرهنگ لغت تخصصی
معماری، شهرسازی و عمران
(آلمانی – فارسی)

تألیف: دکتر غلامحسین ایران منش

فرهنگ لغت تخصصی معماری، شهرسازی و عمران (آلمانی - فارسی)

دکتر غلامحسین ایرانمنش
نوآور
پارسیا
واحد رایانه نوآور
۱۰۰۰ نسخه
محمدرضا نصیرنیا
۱۳۱
۹۷۸-۶۰۰-۱۶۸-۰۹۰-۸

تألیف:
ناشر:
ناشر همکار:
صفحه‌بندی:
شمارگان:
ناظر چاپ:
نوبت چاپ:
شابک:

قیمت: تومان

نمایشگاه دائمی و مرکز فروش:

نوآور: تهران - خ انقلاب، خ فخررازی، خ شهدای ژاندارمری نرسیده به خ دانشگاه ساختمان ایرانیان، پلاک ۵۸، طبقه دوم، واحد ۶

تلفن: ۹۲-۶۶۴۸۴۱۹۱-۶۶۴۸۴۱۹۱-۰۹۱۲۶۰۶۲۳۸۳

www.noavarpub.com

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

پیش گفتار

مقدمه

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

نشر نوآور

تلفن: ۲-۶۶۴۸۴۱۹۱-۱

منابع: آلمانی، انگلیسی، فارسی

Einführung

Das vorliegende technische Wörterbuch im Bereich Architektur und Städtebau ist vor allem für die Studenten/innen und Übersetzer/innen aus dem persischen Sprachraum gedacht.

Da es zum ersten Mal und von einer Person konzipiert und bewerkstelligt worden ist und nicht als das Werk einer Gruppenarbeit, kann es nicht frei von Fehler und Kritik sein.

Daher ist es auch ein bisschen allgemein. Das Fachwörterbuch beinhaltet sowohl die Wörter im Fachbereich der Architektur und Städtebau, als auch im Bereich der Bauingenieure und Raumplanung (Stadt- und Regionalplanung) an.

Im Laufe der Zeit können aber die Fehler beseitigt werden und das Werk durch die Ergänzungen weiter fortgesetzt werden.

Das Konzept dieses Wörterbuch habe ich nach der notwendigen Vorbereitungen am Anfang 1997 begonnen. Es wurde im Jahre 2002 fertig gestellt. Im Laufe der Zeit habe ich es verbessert bzw. habe ich es korrigiert. Um es zu veröffentlichen, habe ich es auch aus vieleleien Gründen nicht leicht gehabt, bzw. es wurde verzögert. Um Probleme umzugehen, habe ich es selbst weiter bearbeitet und versuchte ich es in kleinen Zahl zu veröffentlichen.

Dr. Gh. Iran-Manesh
Shiraz, den 06. 03.2006

نشر نوآور

تلفن: ۲-۶۶۴۸۴۱۹۱

پیش‌گفتار

ضرورت کمبود واژه‌نامه در زمینه معماری و شهرسازی را از زمانی که من به تحصیل در این دو بخش مشغول بودم، بویژه هنگامیکه مشغول به کار گشتم را احساس کردم و این کتاب یک حرکت مقدماتی در جهت بهبود و تکمیل کتاب لغت در زمینه راه و ساختمان، معماری و شهرسازی، بخش برنامه‌ریزی شهر و منطقه می‌باشد، که خارج از کمبود نیست. به همین دلیل لغات مربوط به این چهار بخش را نه جداگانه، بلکه در یک کتاب لغت گردآوری کردم. از آن گذشته این واژه‌نامه نه به صورت فرهنگ لغت، بلکه مخلوطی از کتاب لغت و اطلاعات عمومی و دایره‌المعارف کوچک ساخت و ساز می‌باشد. البته با گذشت زمان و با کوشش و تحقیقات بیشتر در این زمینه و همینطور انتقادات متخصصین در این بخشها به تکمیل کردن آن کمک خواهد شد.

باید متذکر شوم در این کتاب بیشتر لغات و اصطلاحات مربوط به فرهنگ ساختمان و شهرسازی در اروپا (به ویژه آلمان) گردآوری، ترجمه و تألیف گردیده است. به همین خاطر لغات و اصطلاحات مربوط به ساختمانهای قدیمی، مذهبی و عمومی (برج، کلیسا، تئاتر، سینما و...) و همینطور لغات و اصطلاحات مربوط به ساختمانهای مدرن، تکنیک ساختمان، ترافیک، نقاشی، کامپیوتر و غیره در این واژه‌نامه یافت می‌شود. این حرکت کوششی است برای به دست آوردن شناختی واقع بینانه‌تر از ساخت و ساز در بخش معماری و شهرسازی کشورهای توسعه یافته و نه کپی کردن مو به موی آن.

در چاپ‌های بعدی نه تنها جدا کردن بخش معماری از شهرسازی و به همین گونه بخش برنامه‌ریزی و طراحی شهر و منطقه ضرورتش دیده می‌شود، بلکه از بخشهای مربوط به ساختمانسازی در دوره باستان، قرون وسطی کاسته و واژه‌های مربوط به ساختمانسازی مدرن بر آن افزوده خواهد شد. شاید در کتاب لغت بعدی (در آینده) واژه‌نامه فارسی به آلمانی و زبانهای دیگر چون انگلیسی، فرانسه، و... نگارش گردد، تا بدین وسیله واژه‌نامه‌ای همه جانبه‌تر، غنی‌تر و به هر دو زبان در اختیار داشته باشیم.

آخن (آلمان) دوازده جون ۲۰۰۲

غلامحسین ایران منش

به نام خدا

مقدمه

آنچه بشر را از سایر موجودات آفریده شده متفاوت می‌سازد، اندیشه و دستکار اوست که در رابطه ارگانیک با هم می‌باشند، آن دو امکان فراگیری و بعبارتی دستیابی به زبان تکلمی و بعدها به زبان نگارشی را ممکن ساختند، آنهم بر اساس لزوم و برآورد نیازهای انسانی بود. در گذشته‌های دور در سرزمین ایران حافظه ذهنی و حفظ کردن در رابطه با نقل و انتقال سینه به سینه مسائل مربوط به زندگی دنیوی و اخروی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بود، ولی با گذشت زمان نقل و انتقال نگارشی برتری و کارایی خود را در تمام سطوح نسبت به نقل و انتقال شفاهی و سنبلی- رمزی^۱ نشان داد.

گرچه نگارش اولیه در نزد بشر بصورت سنبل و یا ترسیم پدیده‌های مورد نظر بود،^۲ ولی با گذشت زمان انسان از طرفی برای کاهش حروف نوشتاری و ساده تر کردن آن و از طرف دیگر در بالابردن کیفیت و کارایی آن اقدام به اختراع خط میخی نمود. در فرآیند افزایش تعداد هر تیره در مکانهای مختلف و اختلاف تیره‌ها و مهاجرت آنها به نقاط دیگر منجر به پیدایش، تکامل و گسترش زبانهای مختلف دنیا و حروف الفبای مربوط به آنها گردید.

این بود که پیدایش علوم و تکامل آنها و همینطور آموختن و آموزش دادن آنها به روشهای مختلف و به ویژه از طریق نوشتاری هر روز از اهمیت ویژه‌ای در زندگی روزمره انسانها برخوردار گردید. به هر حال زبان و واژه‌ها اثرات سازنده‌ای در تکامل افراد بشر داشته و دارند. در همین رابطه آموختن علوم تخصصی بعلت گسترش دامنه علمی خود نیازمند دانستن زبان و به طور مشخص زبان تخصصی آن علم می‌باشد.

در بخش ساخت و ساز و آبادانی مکان/فضا (روستا، شهر و منطقه و...) رشته‌های راه و

۱. سنبل‌ها علامت‌ها، رنگها، ریتم‌های موسیقی، قافیه‌های شعری، واژه‌های اسطوره‌ای و اعداد درگذشته دورو حتی امروزه بخشاً در قسمت هنر(نقاشی، معماری، شهرسازی و...) و فنی (کامپیوتر و اتومبیل...) برای بیان و رساندن مفهومی به صورت آشکار و یا رمزی به کار برده میشده و میشود.

۲. حروف الفبای چینی و مصری دوره باستان که در برگیرنده بیشتر اشکال و سنبل‌ها بودند.

ساختمان، معماری، طراحی شهر، برنامه‌ریزی شهر و منطقه از دیرزمانی است که در جهان مورد توجه قرار گرفته است. دورشته آخری در اوایل قرن بیستم و عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم در کشورهای توسعه یافته مورد توجه قرار گرفت. در چهار چوب برنامه‌ریزی و طراحی شهر و منطقه در این کشورها شاخه‌هایی از چهار بخش دانش پایه‌ای مانند: ریاضیات^۱، علم ساختار زمین و طبیعت^۲، علوم فنی^۳ و علوم اجتماعی^۴ بصورت واقع بینانه‌ای مورد استفاده قرار گرفته و می‌گیرد.

مطالعات در زمینه تاریخ، جغرافیای اقلیمی، فرهنگ، جمعیت، اقتصاد، معماری و شهرسازی (بخش فنی، اقتصادی و هنری)، جامعه‌شناسی (شهر و روستا) بعنوان بخشی از علوم اجتماعی در بخش طراحی - معماری - شهری و همینطور در بخش طراحی و برنامه‌ریزی شهر و منطقه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بعلاوه ابعاد گستردگی و گوناگونی مطالب در این زمینه، فراهم‌سازی فرهنگ فراگیر بعلاوه عدم دسترسی و یا تسلط به آن زبانها را آسان نکرده، بلکه برای کشورهای در حال توسعه موضوع طراحی شهری، برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای با مشکلاتی دو چندان نسبت به کشورهای توسعه یافته روبرو گردانیده است. با این حال کار علمی در این زمینه و درسگیری از تجربیات مثبت و منفی کشورهای توسعه یافته می‌تواند در حل مسائل مذکور در کشورهای در حال توسعه کمک شایانی در زمینه جلوگیری از اشتباهات مکرر را بنماید.

معدود بودن دانشجویان در دو رشته آخری و کمبود منابع (در زمینه‌های تئوری و بویژه

۱. این شاخه از علوم در برگرفته منطق ریاضی، آمار، هندسه و فضا، ریاضیات عالی، ریاضیات کاربردی، هندسه ترسیمی - رقومی می‌باشد.

۲. این شاخه از علوم در برگرفته اکولوژی، جغرافیا، هواشناسی، استاتیک؛ فیزیک، معدن‌شناسی، شیمی و بیولوژی می‌باشد.

۳. این شاخه از علوم خود به دو شاخه تقسیم میشود: ۱- پایه اولیه، مواد اولیه و ابزار کمکی که در برگرفته کیرنتیک؛ علم کار بری داده‌ها؛ نقشه کشی و نقشه برداری؛ علم بنا (ساختمان)؛ علم مقاومت مصالح؛ مصالح ساختمانی، علم سنگ‌شناسی، علم آب‌شناسی، علم زمین‌شناسی؛ علم ماشین‌سازی؛ رسم فنی.

ایجاد ساختار فضائی، ترسیم نقشه و طراحی فضائی که خود در برگرفته علم طراحی فرا منطقه‌ای؛ علم طراحی شهری / شهرسازی؛ علم طراحی نقشه ساختمان (معمار)، بناهای مهندسی (راه و ساختمان / عمران) و علم سطوح آزاد / فضای سبز (باغ‌سازی / طراحی باغ)؛ علم ساختار بنا، ایجاد محوطه ساخت و ساز، رسم طرح بنا / رسم نقشه ساختمان.

۴. این شاخه از علوم در برگرفته سیاست و جامعه‌شناسی؛ علم اقتصاد ملی؛ علم حقوق؛ علم تاریخ؛ پزشکی اجتماعی و جامعه‌شناسی؛ علم اقتصاد کار گاهی / کارخانه‌ای؛ علم اقتصاد ساخت و ساز ساختمان‌سازی می‌باشد.

تجربه‌های عملی) بخصوص در بخش زبان آلمانی در ایران سبب گردیده تا کتابهای ویژه در این زمینه و این رشته‌ها نایاب و عبارتی انگشت شمار باشند.

یادگیری زبان تخصصی به طور مثال زبانهای (انگلیسی، فرانسه آلمانی و...) میتواند در برقراری ارتباطات علمی و یا یادگیری مطالعات در سطح بین المللی نقش مهمی داشته باشند. بدین خاطر و از زاویه نیاز فردی خود بود که در دوران تحصیل و در فرآیند کاری در کشور یاد شده به گردآوری، ترجمه و تدوین این واژه نامه فنی آلمانی - فارسی در بخش معماری، طراحی شهری و منطقه همت گماشتم. گرچه این واژه نامه عمدتاً در بخش معماری، شهرسازی، منظره و منطقه می‌باشد ولی در برگیرنده واژه‌هایی در زمینه عمران و ابزار آلات مربوط به ساخت و ساز و غیره نیز هست.

گرد آوری، ترجمه و تدوین به صورت واژه نامه چندین سال وقت مرا به خود اختصاص داد، با ذکر این نکته که در طی این مدت گاهی متمرکز و گاهی غیر متمرکز و عبارتی درکنار آن روی پروژه‌های دیگر علمی کار میکردم.

در فراهم‌سازی آن از واژه نامه‌های آلمانی به آلمانی، آلمانی به فارسی، آلمانی به انگلیسی و انگلیسی به آلمانی، انگلیسی به فارسی و انگلیسی به انگلیسی در رشته‌های مورد نظر و عمومی مورد استفاده قرار گرفته که به عنوان فهرست کتب به کار رفته در بخش آخر واژه نامه ذکر گردیده است.

دکتر غلامحسین ایران منش

عضو سابق هیئت علمی دانشگاه شیراز: دانشکده هنر و معماری، بخش شهرسازی

۱۳۸۴/۳/۳ برابر با ۲۵ می، ۲۰۰۵

تلفن: ۲-۶۶۴۸۴۱۹۱

Abk. = Abkuerzung	اختصارات، علامات □
Adj.=Adjektiv	صفت
Adv. = Adverb	قید
Akk . = Akkusativ	مفعول بی واسطه
Dat. = Dative	مفعول با واسطه
Gen. = Genetiv	ضمائر ملکی
V.=Verb	فعل
V.i = intransitives Verb	فعل غیر متعدی
V.t. = transitives Verb	فعل متعدی
V.refl . = reflektives Verb	فعل انعکاسی
f = feminien	مؤنث
m = maskulin	مذکر
n = neutral	خنثی
P = Plural	جمع
Sg. = Singular	مفرد
akkad. = akkadisch	آکادی
arab. = arabisch	عربی
chine. = chinesisich	چینی □
dt. = deutsch	آلمانی
egyp. = egyptisch	مصری
engl. = englisch	انگلیسی
frz. = französisch	فرانسوی □
it. = italienisch	ایتالیائی
kelt.= keltisch	کلتی
lat. = lateinisch	لاتینی
pers. = persisch	فارسی
portugi. Portugiesisch	پرتغالی □ □
russ. = russisch	روسی
span. = spanisch	اسپانیائی
türki. = türkisch	ترکی
u. = und	حرف ربط
Z. = Zeichen	علامت، سنبیل

A

Abakus /m	چرتکه، فرم مربعی شکل سرستون ساختمان یونان باستان
Abakusblume /f	گل تزئینی سر ستون کورینی
abändern /V t	تغییر دادن
Abänderungsantrag /m	تقاضای تغییر(ساختمان)
Abaton /n	مقدسترین مکان در معبد یونان باستان، که ورود افراد غیر مجاز ممنوع یا فقط با همراهی یک فرد مجاز ممکن بوده است.
Abbau /m	کاهش، استخراج، خرد کردن (نقطه مقابل سوار کردن)
Abbau von Bodenschätzen /f	استخراج مواد معدنی
Abbau von Mineralien/f	استخراج سنگهای معدنی
abbauen /V t	تخریب کردن، کاهش دادن، استخراج کردن، تصفیه حساب کردن.
Abbaufäche /f	سطح زمین مورد استخراج
Abbauhammer /m□□	چکش مخصوص کندن زمین(مخصوص استخراج معدن)
Abbaukonzession /f	امتیاز استخراج
Abbauplanung /f	طرح استخراج، برنامه کاهش
abberufen /V t	برکنار شدن، عوض کردن، فراخواندن
abbestellen /V t	سفارش را لغو کردن
Abbinden /n	کار بریدن و علامت زدن در اسکلت چوبی بام در محل کار قبل از سوار کردن آنها (آماده کردن، خال گوشتی)، در بخش بتن و ملات به مفهوم در حال سخت شدن.
Abbindung /f	قطعه ریختگی (بتن، فلز)، تصویر، بند آمدن خون درون رگها
abbrennen/V t, V i	سوزاندن
abbrökeln /V i	خرد شدن، حل شدن در چیزی
abblenden /V t	تاریک کردن، تار کردن نور
abbozzieren (Bosseieren)	آجرسنگی مکعبی که سطوح آن چکش کاری شده و ناصاف باشد.
Abbruch /m	تخریب ساختمان